

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Львівський торговельно-економічний університет
Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України
ВПГО «Спілки аудиторів України»
Аудиторська компанія ТОВ «Варіанта»
Державна вища техніко-економічна школа
ім. Броніслава Маркевича в Ярославі (Польща)
Вища школа економіки і менеджменту в публічному
адмініструванні у Братиславі (Словаччина)**

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВО - АНАЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ В
УПРАВЛІННІ
ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ»**

**МАТЕРІАЛИ ХІ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ - КОНФЕРЕНЦІЇ**

**26 жовтня 2023 року
Мукачево**

УДК 657:658
A43

Актуальні проблеми обліково – аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю: Матеріали XI Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції, 26 жовтня 2023 р., м. Мукачево. – 393 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції «Актуальні проблеми обліково – аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю», в яких розглядаються методологічні, методичні та практичні засади обліку, аналізу та аудиту в контексті розвитку економічної науки та практики. Окреслено коло проблем і запропоновані пропозиції щодо покращення змісту і якості обліково-аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю будуть цікавими і корисними для науковців і практиків усіх галузей економіки.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Науково-технічною радою Мукачівського державного університету (протокол № 9 від 23 листопада 2023 р.)

ЗМІСТ
СЕКЦІЯ 1.
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ
ОБЛІКУ І АУДИТУ

Бабіч І.І. КОМПЛАСЕНС-КОНТРОЛЬ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ: РИЗИКООРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД	19
Бора Н.Ю., Бора І.В. ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ	21
Бразілій Н.М. РОЛЬ ТА МІСЦЕ АНАЛІТИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ	23
Бутко Н.В., Точений І.М. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	25
Волошина О.В. ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ РИЗИКУ КОНТРОЛЮ В АУДИТІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	27
Гавриленко Н.В. ЯК ВИЖИТИ БІЗНЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ, АБО ОПТИМІЗАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ВІЛЬНИХ ПЛОЩ І ЇЇ ОБЛІКОВІ НЮАНСИ	29
Голенко В.М. ПОДВІЙНЕ ОПОДАТКУВАННЯ: ПОНЯТТЯ, ШЛЯХИ УСУНЕННЯ	31
Голосова В.Д., Уманська В.Г. ПОДАТКОВА ОПТИМІЗАЦІЯ В РАМКАХ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ	33
Греченюк М.М., Королович О.О. ВИКОРИСТАННЯ ОБЛІКОВИХ МОДЕЛЕЙ В УПРАВЛІННІ ВИТРАТАМИ	35
Гринявський С.М., Жук В.М. «НАРОДНІ ЗВИЧАЇ» ЯК ДОМІНУЮЧА ІНСТИТУЦІЙНА ОЗНАКА	37
Demianyshyna O., Lysa D. KSIĘGOWOŚĆ, KONTROLA I ANALIZA KOSZTÓW PRODUKCJI ORAZ KALKULACJA KOSZTÓW PRODUKTÓW	39
Максименко Д.В., Дубровський М.В. ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ ОБЛІК ВИТРАТ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	42
Задорожній Р.С. МОДЕЛЮВАННЯ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	43
Zozulyak M., Zozulyak D. THEORY OF CONSTRAINTS IN MANAGEMENT ACCOUNTING	45

вирішення рівнянь відносно бажаних змінних; аналіз рішення й припущень; за необхідності проведення повторного аналізу (синтезу) системи.

При визначенні компонентів системи необхідно враховувати, що залежність Y (залежної змінної) від X (незалежної змінної) може бути функціональною або стохастичною. При розрахунку фінансових результатів діяльності до оподаткування (залежної змінної) найчастіше прослідковується стохастична (імовірнісна) залежність, коли кожному значенню незалежної змінної відповідає декілька значень результативного показника, які передбачити неможливо через вплив неконтрольованих випадкових чинників. Після відбору чинників та оцінки вихідної інформації важливим завданням у кореляційному аналізі є моделювання зв'язку між чинниками та результативним показником, тобто підбір відповідного рівняння, яке найкраще описує досліджувані залежності.

Отже, застосування в практичній діяльності агроформувань результатів інформаційного моделювання прискорить процедури внутрішнього контролю й аналізу доходів, витрат та фінансових результатів, а також спростить впровадження на підприємствах автоматизованого обліково-контрольного процесу.

Zozulyak M.,

art. teacher of the Department of Accounting and
Taxation and Marketing
Mukachevo State University

Zozulyak D.,

recipient of higher education OS «Master»
specialty 071 «Accounting and taxation»,
Mukachevo State University

THEORY OF CONSTRAINTS IN MANAGEMENT ACCOUNTING

Management accounting is one of the most effective tools production and economic relations and changes with them. To date, when there are new types of such relations, namely: globalization, increased competition, rising costs and inflation, which clearly demonstrated that changing only the management system without restructuring production technologies, internal communications, customer relations will not allow the company to leave to industry or market leaders. With the change of economic mechanism should change a control vector: management accounting from a simple function of management needs to expand to a global information system that permeates all levels of industrial and economic relations. One such system is the Theory of Constraints.

Elijah Goldratt formulated the idea of this theory in a series of publications. Among Ukrainians, such scientists as Serhiy Hvozdyov, Mykhailo Kolisnyk, Andriy Kolotov and Yulia Plieva, Serhiy Bublyk, Anatoliy Karpov and other, studied Theory of Constraints. Foreign scholars such as Thomas Corbett, Ray Harrison, Eric Norin, Peter Brewer created the concept of «continuous improvement».

The basic concept of production management is production capacity enterprises, if the set of resources used to perform current activities [1]. All resources that ensure production balance the ideal production. Problematic areas were created by constraints, which include factors limiting the implementation of the production program of the enterprise. Restrictions can be external or internal. External - effective demand, market share, sectoral upward or downward trends. Internal restrictions, called bottlenecks, are resources, when operation of which the required capacity utilization exceeds the maximum allowable (practical) capacity of such a resource.

The first mention of the method of Throughput accounting (TA) was founded in the work of E. Goldratt «The Goal» [2; 3]. It described the principles of the theory of constraints, as well as, albeit superficially, its accounting aspect. The catalyst for the emergence of the TA - method has become the work of T. Johnson and R. Kaplan, with critical remarks about aging management accounting [4].

Among the first scientific publications in the field of research of the TA - method were articles by D. Galloway and D. Waldron in the journal «Management Accounting» [5].

In 1999, the Institute of Management Accounting (IMA USA) issued a standard for management accounting «Theory of Constraints (TOC) Management System Fundamentals». This standard was justified the role of management accounting in the application TOC at the enterprises [6].

In 2007, S. Bragg's wrote the work «Throughput accounting: guide to constraint management», in which he described the most comprehensive system of the TA - method in comparison with other methods of management accounting, analytical, control aspects, features budgeting, reporting options, calculation of the main performance indicators of the enterprise [7; 8].

Every company is created to achieve a certain goal. Goal achievement is measured in units of purpose. The speed at which the company generates these units per unit time, called Pass (Throughput) [9].

TOC formulated a systematic process management due to limitations. It is known as «5 focusing steps» in particular:

- 1) find the limitations of the system;
- 2) decide how to make the most of the system's limitations;
- 3) subordinate all the last elements of the system to this decision;
- 4) expand system limitations;
- 5) return to step 1 if the restriction eliminated by previous steps [10].

In the accounting system, management accounting in particular, is a system of measurements (system of indicators). As a rule, key and secondary indicators are determined. Key indicators have been usually related to the main objectives of the establishment and operation of the company. As auxiliary indicators can act the most various sizes. For example, the number of new customers (possible criterion for evaluating the sales manager), the average check (criterion for the effectiveness of the store), and so on, but secondary indicators must be correlated with the main ones [11].

One of the key points underlying the TOC is that each system, for example, in commercial organization, has at least one restriction. In order to improve the system performance, it is necessary to manage its limitations.

Thus, if the company implements the system the management accounting, which is based on the theory of constraints, it will provide getting a unique system, that allows the company to assess the profitability or loss of the product groups, warehouses, major customers, outlets and so on.

References:

1. Голов С. Управлінський облік на основі теорії обмежень / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. - 2012. - № 6. - С. 40-48
2. Goldratt E.M. Cost Accounting: The Number One Enemy of Productivity. International Conference Proceedings, American Production and Inventory Control Society. 1983.
3. Goldratt, E.M. From Cost World to Throughput World. // Advances in Management Accounting. 1992. - P. 35-53.
4. Johnson H.T., Kaplan R.S. Relevance Lost: The Rise and Fall of Management accounting / H.T. Johnson, R.S. Kaplan // Cambridge, Mass.; Harvard Business School Press. – 1987.
5. Galloway, D. Waldron, D. Throughput accounting – 1: The need for a new language for manufacturing / Galloway D. & Waldron D. // Management accounting. – 1988. – P. 34–35.
6. Theory of constraints (TOC) Management System Fundamentals. Institute of Management Accounting. – June 1999. – 60 p.
7. Bragg S.M. Throughput accounting: a guide to constraint management. – John Wiley & Sons, Inc. – 2007.
8. Horngren C.T. Cost Accounting: Managerial Emphasis / C.T. Horngren, S.M.Datar, G. Foster. – Eleventh Edition. – New Jersey: Prentice Hall, 2003. – 855 p.
9. Caspari J.A. Management dynamics. Merging Constraints Accounting to drive improvement / J.A. Caspari, P. Caspari. – New Jersey: John Waley & Sons, Inc., 2004. –327 p.
10. Фоміна О.В. Управлінський облік за теорією обмежень / Management accounting according to the theory of constraints / Фоміна О.В. // Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. Випуск 3, 2015. – С. 920–925.
11. Григоренко О.С. Управлінська звітність за теорією обмежень / О.С. Григоренко // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія : Економічні науки. - 2018. - № 6. - С. 46-52.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>